

การศึกษาชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนบนถนนเจริญรัฐ ตำบลกุดดอง อำเภอเมือง จังหวัดเลย A Study of the Trade Name in Chinese Thais Merchant Shop and Stores on Charoenrat Road, Kudpong Sub-District, Muang District, Loei Province

กุลธิดา ธนัญญา¹ อธิราภรณ์ สุทธิศรี¹

E-mail: kunthida.tha@lru.ac.th, tiraphorn.sut@lru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตกุดดอง อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเกี่ยวกับธุรกิจการค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน และวิเคราะห์การตั้งชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน วิธีการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ คือ การลงพื้นที่สำรวจและสัมภาษณ์ทุกร้านค้า นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติร้อยละและข้อมูลชื่อร้านนำมาวิเคราะห์ตามแนววรรคศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนในมี “แซ่หลี่ จาง และเฉิน” มากที่สุด ถิ่นฐานเดิมคือพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศจีนเดินทางเข้ามาในจังหวัดเลยผ่านทางแม่น้ำโขง อำเภอเชียงคาน ระยะเวลาที่มีการก่อตั้งกิจการในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2463 - 2555 ประกอบกิจการค้าขายทองและอัญมณีมากที่สุด ด้านการวิเคราะห์ชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน ได้วิเคราะห์สามประเด็นคือ ภาษาที่ใช้ กลวิธีการตั้งชื่อ โครงสร้างและองค์ประกอบของชื่อร้าน ผลการศึกษาจากการสำรวจร้านค้าได้ทั้งหมด 30 ภาษาที่ใช้มากที่สุดคือ ภาษาไทย กลวิธีการตั้งชื่อที่ใช้มากที่สุด คือ การถอดเสียง และโครงสร้างของชื่อร้านแบบที่นิยมมากที่สุด คือ โครงสร้างแบบคู่ ส่วนประกอบสำคัญของชื่อที่พบมากที่สุด คือ ชื่อคน

จากการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่ากว่าหนึ่งศตวรรษที่ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลยประกอบธุรกิจการค้าบนถนนเจริญรัฐ ซึ่งบุกเบิกโดยชาวไหหลำ และ ชาวแต้จิ๋วตามลำดับ โดยมีร้านค้าชาวแต้จิ๋วร้อยละ 60 ธุรกิจร้านค้าทองและอัญมณีมากที่สุด รองลงมาคือร้านอาหาร เครื่องแต่งกาย และการเกษตร ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลยแม้อาศัยและค้าขายในประเทศไทยมานาน แต่จากผลสะท้อนจากชื่อร้านค้า พบว่าภาษาที่ใช้ยังคงยึดมั่นความเป็นจีน และผสมผสานความเป็นไทยในภายหลังเพื่อใช้สื่อสารกับลูกค้าชาวไทยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามรักษาเชิดชูชื่อที่มีชื่อบรรพบุรุษหรือวงศ์ตระกูลและส่งเสริมธุรกิจด้วยคำมงคล

คำสำคัญ: ชาวไทยเชื้อสายจีน การตั้งชื่อร้านค้า จังหวัดเลย

Abstract

This research paper is a report on a survey and analysis of Chinese Thais merchants' business in Loei province. The purposes are to survey and analyze on the business of Chinese Thais merchants and their trade names. A data collection was conducted by walking into a store, making an observations and interviews. Demographic data analysis was a statistical percent, and the trade name data analysis was conducted in semantics ways.

The results are as follows: The results showed that most of Chinese Thais merchants have the same “Li, Zhang and Chen” surname. Their original settlement was in the south of China, entered province via Me-Khong river in Chiang Khan District, and then started their business in Loei during the year 1920 - 2012 mostly with gold and gemstones business commerce. The analysis of trade names has analyzed in three points: Languages used, naming strategies, the structure and composition of the trade name. The results of the survey included a total of 30 stores. The most used language is Thai. The most used naming strategies is transcription, and the most used structure of trade names is dual structures. The most common composition of trade names is the name or surname of the person. This study reflects that Chinese Thais merchants in Loei province have been trading on the CharoenRat Road for over a century. It was pioneered by the Hainan people, Hakka and Teochew respectively, with 60 percent of Teochew shops. the most gold and gem shops, the second is restaurants, dressing robes, and agriculture, respectively. Chinese Thais merchants in Loei province, although they trade in Thailand for a long time, the shop name and language remain Chineseness with then combine with Thainess and con communicate with Thai customers effectively. It seeks to preserve names with ancestral or surnames and promote business with auspicious words.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีนและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Keywords: Chinese Thais merchants, trade naming, Loei province

ความเป็นมาของปัญหา

ชาวไทยเชื้อสายจีนมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อสังคมและเศรษฐกิจของจังหวัดเลย ฉันทพร ประชุม (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย และพบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย ประกอบด้วยชาวจีนแต้จิ๋วและไหหลำเป็นหลัก ได้เดินทางเข้าสู่จังหวัดเลย 3 เส้นทางด้วยกัน ได้แก่ เส้นทางชัยภูมิ-ภูเขียว-ชุมแพ-เลย เส้นทางอุดร-หนองบัวลำภู-วังสะพุง-เลย เส้นทางเวียงคานาม-สุวรรณ ภู เขต-นครพนม-เชียงคาน-บ้านธาตุ-เลย ในช่วงปี พ.ศ.2450-2460 และประกอบธุรกิจการค้าทั้งในกลุ่มเกษตรกรรม บริการ และอุตสาหกรรม มีจำนวนเกือบสองร้อยราย โดยชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลยได้มีการรวมกลุ่มและจัดตั้งสมาคม สโมสร และมูลนิธิ เพื่อช่วยเหลือดูแลทั้งกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนและกลุ่มชาวไทยทั้งในท้องถิ่นและระดับภูมิภาค มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในจังหวัดเลยเป็นอย่างมาก

วัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป อาทิ ศาลเจ้า สุสาน มูลนิธิ สโมสร มหรสพ งานสมโภช เทศกาล ร้านค้า ด้วยอุปนิสัยที่รักการประกอบธุรกิจการค้าของชาวจีน การตั้งชื่อร้านค้าหรือป้ายร้านค้าสามารถสะท้อนให้เห็นถึงภาษา ถิ่นฐานเดิม และวัฒนธรรมดั้งเดิมของเจ้าของได้เป็นอย่างดี จากการสังเกตในเบื้องต้นพบว่า ป้ายชื่อร้านของชาวไทยเชื้อสายจีนจะมีชื่อร้านที่เป็นอักษรจีนกำกับอยู่หลังชื่อร้านภาษาไทย อีกแบบหนึ่งคือชื่อร้านที่ถอดเสียงจากภาษาจีนแต่ใช้อักษรไทยเขียนเป็นต้น ป้ายชื่อร้านค้าสามารถสะท้อนถึงศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม เชื้อสาย ความสัมพันธ์ของวงศ์ตระกูลระหว่างร้าน ถิ่นฐานเดิม ประเภทธุรกิจหรือสินค้า ความเป็นมงคล ต่างปรากฏในชื่อร้านค้าทั้งสิ้น

ภาษาและวัฒนธรรมเป็นไม่สามารถแยกจากกันได้ ภาษาเป็นผลผลิตหนึ่งของวัฒนธรรม พระอุดมธีรคุณและบัณฑิตา จารุมา (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมและสรุปผลไว้ว่า “ภาษาและวัฒนธรรมล้วนเป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นและทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ถูกสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนกลายเป็นระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ การปฏิบัติตนอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะของคนกลุ่มนั้น ด้วยลักษณะเฉพาะของภาษาที่มีหน้าที่เพื่อการสื่อสารความหมายอันสะท้อนความคิด ทศนคติ ค่านิยมและถิ่นที่อยู่อาศัยของผู้ใช้ภาษาอันเป็นลักษณะหนึ่งของวัฒนธรรม” การศึกษาภาษาในชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน จึงเป็นการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลยได้เป็นอย่างดี บทความนี้ เป็นการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลสองประเด็นสำคัญ ได้แก่ การสำรวจเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน และการวิเคราะห์ชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สำรวจข้อมูลประวัติความเป็นมา เชื้อสาย บรรพบุรุษและชื่อสกุลของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย
2. ศึกษาการใช้ภาษา โครงสร้าง และความหมายของชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย
3. ศึกษาอัตลักษณ์ทางภาษาและสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ต้องค้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เชื้อสาย บรรพบุรุษ และชื่อสกุลชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย
2. องค์ความรู้กลวิธีการแปล โครงสร้าง ความหมายของชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย
3. เข้าใจอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สะท้อนผ่านการใช้ภาษาและการประกอบธุรกิจการค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ให้คนรุ่นหลังและผู้ที่สนใจได้ศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการตั้งชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน การตั้งชื่อธุรกิจร้านค้า การใช้ภาษาในการตั้งชื่อร้านค้าในยุคสมัยที่แตกต่างกัน การศึกษาเกี่ยวกับภูมินาม ศึกษาสถานที่ ต้นกำเนิด ชื่อแซ่ ที่เกี่ยวกับที่มาทางประวัติศาสตร์และความเชื่ออันเป็นที่มาของภูมินามที่ปรากฏอยู่ในท้องถิ่นปัจจุบัน ดังเช่นงานวิจัยของ เมฆชม สอดส่องภักข (2555) การสำรวจและศึกษาวิเคราะห์ชื่อร้านค้าภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี วิยะดา จงบรรจบ (2533) การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อธุรกิจการค้า สุภัทรา โยธินศิริกุล (2561) การศึกษาชื่อร้านค้าภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร ฉันทพร ประชุม (2551) บทบาทของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ระเบียบวิธีการวิจัยที่นิยมใช้ คือ การลงพื้นที่สำรวจและการสัมภาษณ์เชิงลึก

การศึกษาค้นคว้า กำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยเริ่มต้นจากเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยการลงพื้นที่สำรวจถนนสายต่างๆ ในเขตอำเภอเมืองเลย พิจารณาเลือกถนนสายที่มีรายชื่อปรากฏในรายชื่อสมาชิกสมาคมพ่อค้า จ.เลย และปรากฏป้ายชื่อร้านที่มีภาษาจีนมากกว่าถนนสายอื่นนั่นคือ “ถนนเจริญรัฐ” จากการเดินสำรวจพบร้านค้า บางร้านที่มีความคล้ายชาวจีนแต่เป็นชาวเวียดนาม บางร้านได้ปิดกิจการ ย้ายถิ่นฐาน เจ้าของกิจการไม่ได้อยู่จังหวัดเลย หรือไม่สะดวกให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูล ทางคณะ จึงเก็บข้อมูลได้เฉพาะร้านค้าที่สามารถติดต่อเจ้าของร้านหรือผู้ให้ข้อมูลได้ รวมทั้งสิ้น 30 ร้านค้า

คณะสำรวจนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ข้อมูล โดยการจัดทำฐานข้อมูลในโปรแกรม Microsoft Access มีเนื้อหาประกอบด้วย ภาพป้ายร้าน ชื่อภาษาไทย ชื่อภาษาจีน ชื่อเจ้าของร้าน ถิ่นฐานของบรรพบุรุษ ตระกูล/แซ่ ประเภทสินค้า ประวัติการก่อตั้งร้าน ธุรกิจในอดีตและปัจจุบัน และการแปลความหมายของชื่อร้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 หัวข้อ คือ 1) การสำรวจเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน โดยทำสถิติตระกูลแซ่ ช่วงระยะเวลาที่ก่อตั้งกิจการ ถิ่นฐานเดิมของบรรพบุรุษ และประเภทกิจการ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและปัจจัยที่ส่งผลต่อสังคมวัฒนธรรมและภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย 2) การวิเคราะห์ชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ภาษาและกลวิธีการตั้งชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน อันจะสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและวัฒนธรรมไทยท้องถิ่นอีสาน

ผลการศึกษา

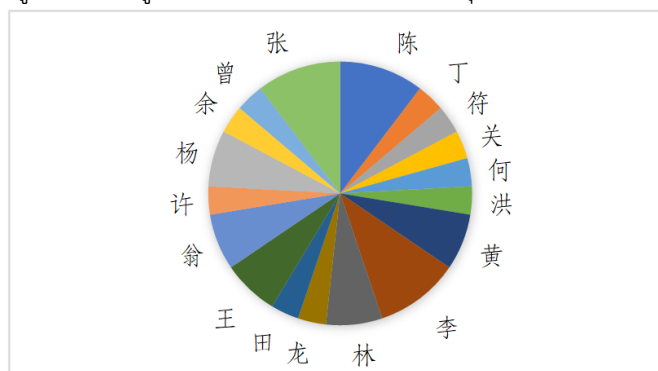
จากการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเคราะห์ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสำรวจเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน

1.1 ตระกูลแซ่

ชาวไทยเชื้อสายจีนที่เปิดร้านค้าบนถนนเจริญรัฐ มี 18 ตระกูล จาก 30 ร้านค้า ตระกูลที่พบมากที่สุด คือ ตระกูลหลี่ (李) ตระกูลจาง/เตียว (张) และตระกูลเฉิน/ตั้ง/ตัน (陈) พบตระกูลละ 3 ร้านค้า รองลงมาคือตระกูลหวง/ฮั่ง (黄) ตระกูลหลิน/ลี้ม (林) ตระกูลหวัง/เฮง (王) ตระกูลหยาง/เอี้ยว (杨) และตระกูลเวิง/เอ็ง (翁) ซึ่งพบตระกูลละ 2 ร้านค้า นอกจากนี้ตระกูลที่พบตระกูลละ 1 ร้านค้า ได้แก่ ตระกูลเหอ/ฮ่อ (何) ตระกูลอีวี่/อ้อ (余) ตระกูลหง/ฮั่ง (洪) ตระกูลฝู/ฝู (符) ตระกูลเถียน/เตียน (田) ตระกูลเจิง/จาง (曾) ตระกูลกวน/กวง (关) ตระกูลสี่วี่/ไค้ว (许) ตระกูลหลง/เล่ง (龙) และตระกูลตึง/เต็ง (丁) ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงตระกูลแซ่ของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ทำธุรกิจร้านค้าบนถนนเจริญรัฐ

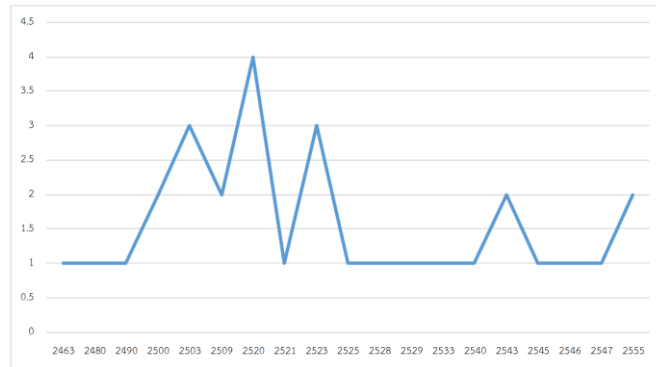

จากการสำรวจยังพบบางร้านที่ประกอบด้วยคู่สมรส หุ่นส่วน ผู้รับช่วงกิจการที่มาจากคนละตระกูล เช่น ผู้ก่อตั้งตระกูลชีว/คู (邱) ผู้รับช่วงต่อตระกูลหลิน/ลี้ (林) จึงทำให้มีตระกูลอื่นๆที่ไม่ได้รวมไว้ในรายชื่อตระกูลข้างต้นอีก อาทิ ตระกูลจู (朱) ตระกูลชีว/คู (邱) และร้านค้าที่อยู่ในตระกูลเดียวกันมักจะมีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกัน เช่น ห้างทองไทยกีและห้างทองนายดี ร้านพัฒนา678และร้านวี.อาร์.ทอยส์ เป็นต้น

1.2 ระยะเวลาการก่อตั้งกิจการ

การก่อตั้งกิจการร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนบนถนนเจริญรัฐ จังหวัดเลยนั้น จากการสำรวจและสัมภาษณ์ร้านที่เก่าแก่และยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน คือ ร้านชวนหลี ในราว พ.ศ. 2463 หรือราวร้อยปีก่อน ซึ่งเป็นชาวจีนเชื้อสายไหหลำ เช่นเดียวกับร้านไทยอุดมพาณิชย์ที่เป็นชาวจีนไหหลำ ได้เข้ามาก่อตั้งราว พ.ศ.2480 ตามมาด้วยร้านค้าต่อไปนี้ตามลำดับ หลิบหุย จิราภรณ์ เจริญรัตน์ หจก. ห้างทองจิ้งเค่งเฮง นำแซ่การแวน เจริญพาณิชย์ พัฒนา 678 วี.อาร์.ทอยส์.(สหภาพกรณ์) สุตาอาภรณ์ หจก เมืองทอง เซนเตอร์

ห้างทองไทยกั ห้างทองนายตี รุ่งเรืองโภคภัณฑ์ กิจเจริญ ภูหลวงโฮเต็ล เจ้เกียง อังเปาสั่งหมักณ์ท์ เฉลิมโชคพามาซี สมควร เดี่ยวสายชล
 ทรัพย์สมบูรณ์ รวมกิจ อ.ศิลป์ ห้างทองยิ่งเจริญเยาวราช โรงแรมชั้นพาเลซ ห้างทองบุญชู ห้างทองเฉลิมโชค ชัยเจริญเทคนิค และเนตร
 สุดา

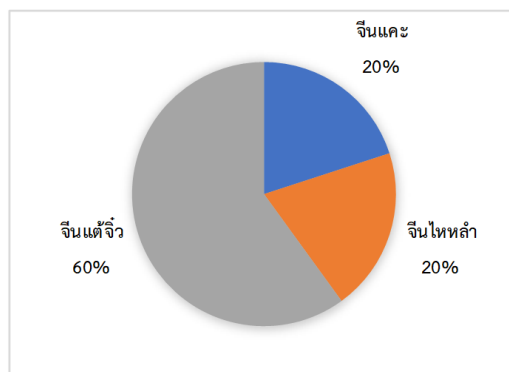

แผนภูมิที่ 2 จำนวนร้านค้าที่ก่อตั้งระหว่างปี พ.ศ. 2463 - 2555 บนถนนเจริญรัฐ

จากแผนภูมิภาพที่ 2 พบว่าระหว่างปีพ.ศ. 2500 – 2525 เป็นช่วงที่มีการก่อตั้งร้านค้ามากที่สุด หากวิเคราะห์ตามปี
 ที่ก่อตั้งและเชื้อสายของชาวจีน จะพบว่า ชาวจีนไหหลำเป็นผู้บุกเบิกการค้าบนถนนเจริญรัฐ ตามมาด้วยชาวจีนแคะและชาวจีนแต้จิ๋ว
 ระหว่างปี พ.ศ.2503 – 2523 ถือเป็นช่วงที่มีชาวจีนแต้จิ๋วเข้ามามีบทบาทสำคัญในการประกอบกิจการ นอกจากจำนวนร้านค้าที่
 เพิ่มขึ้น ยังสร้างความหลากหลายของประเภทสินค้าที่ขายอีกด้วย และในช่วงหลังปี พ.ศ. 2540 การก่อตั้งกิจการร้านค้าทองและ
 อัญมณีก็เฟื่องฟูมาก จนเกิดร้านค้าทองขึ้นมากดังที่ปรากฏในกราฟข้างต้น

1.3 ถิ่นฐานเดิมของบรรพบุรุษชาวไทยเชื้อสายจีนใน จ.เลย

ชาวไทยเชื้อสายจีนที่เข้ามาค้าขายบนถนนเจริญรัฐ ซึ่งเป็นถนนที่ขนานไปกับแม่น้ำเลยอันเป็นแม่น้ำสายหลักที่ไหล
 ผ่านตัวเมืองเลย โดยมีชาวจีนไหหลำ จีนแคะ เข้ามาตั้งร้านค้าตั้งแต่ช่วงก่อน พ.ศ.2500 อาทิ ร้านชวนหลี ร้านหลิบหลุย ชาวจีนส่วน
 ใหญ่อพยพมาจากประเทศจีนตอนใต้ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 บ้างก็มีการติดต่อค้าขายกับชาวไทยทางเชียงคานโดยเรือขนส่งสินค้า
 ทางแม่น้ำโขงอยู่ก่อนแล้ว หลังจากนั้นก็มีชาวแคะ ไหลหลำ และชาวแต้จิ๋วเข้ามาตั้งร้านรวงกันเป็นจำนวนมาก จากการสัมภาษณ์ก็ทำให้
 ทราบว่าบรรพบุรุษอพยพมาจากจีนตอนใต้ เดินทางด้วยเรือบ้างที่ขึ้นฝั่งที่เวียดนาม บ้างก็ขึ้นฝั่งที่สิงคโปร์ และได้อาศัยทำมาหากินใน
 จังหวัดอื่นๆ ของไทยมาก่อน อาทิ ขอนแก่น เพชรบูรณ์ สุพรรณบุรี ราชบุรี อุตรธานี สุโขทัย พิจิตร กาญจนบุรี อุบลราชธานี นครบุรี
 นครปฐม และกรุงเทพฯ

แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิแสดงเชื้อสายของชาวจีนบนถนนเจริญรัฐ

ผลการสำรวจร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนบนถนนเจริญรัฐทั้ง 30 ร้านค้า พบว่าสืบเชื้อสาย ตระกูลและภาษาถิ่น
 มาจากชาวจีนแต้จิ๋ว/ฉวโจว (潮州) มากถึง 18 ร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 60 ของทั้งหมด ชาวจีนแคะ/เค่อเจีย (客家)
 จำนวน 6 ร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 20 ชาวจีนไหหลำ/ไหหนาน (海南) จำนวน 6 ร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 20

1.4 ประเภทของกิจการ

ชาวไทยเชื้อสายจีนที่เข้ามาค้าขายบนถนนเจริญรัฐ ซึ่งเป็นถนนสายสำคัญที่ขนานไปกับแม่น้ำเลยอันเป็นแม่น้ำสาย
 หลักวิถีชีวิตชาวล้านนั้น เริ่มต้นด้วยร้านอาหารเช้าและสภากาแฟเล็กอย่างร้านชวนหลี เคียงคู่มากับโรงน้ำแข็งไทยอุดมฉม ร้านหลิบหลุย

ที่ให้บริการสินค้าทางการเกษตร ร้านจิราภรณ์ขายเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ร้านยิ้มศิลป์บริการถ่ายภาพ ห้างทองจิ้งเคงเฮง นำ้แซกการ่วน ร้านเจริญพาณิชย์ขายอุปกรณ์การเรียน และร้านอื่นๆ ที่มาเติมเต็มประเภทธุรกิจการค้าบนถนนสายนี้ตามมาอีกมากมาย โดยร้านค้าประเภททองและอัญมณีมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ เครื่องแต่งกายและสินค้าเบ็ดเตล็ด ร้านค้าทางการเกษตรและเครื่องจักรและอื่นๆ ตามลำดับ

1.4.1 การวิเคราะห์ชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน

การเข้ามาตั้งถิ่นฐานและเปิดกิจการของชาวไทยเชื้อสายจีนนั้น เริ่มแรกมักมีชื่อร้านภาษาจีนเห็นได้จากป้ายชื่อร้านเดิมที่เป็นไม้แกะสลักกลึงสีที่เป็นที่นิยมในสมัยก่อน บางร้านไม่ได้เก็บป้ายชื่อไว้ มีเพียงชื่อในความทรงจำของลูกหลานซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้แล้ว และเปลี่ยนป้ายชื่อร้านเป็นภาษาไทยเสียเป็นส่วนใหญ่ ชื่อร้านภาษาไทยบ้างก็ยังคงรักษาชื่อจีนเดิมเอาไว้ บ้างก็เปลี่ยนชื่อไปโดยสิ้นเชิง สิ่งชื่อภาษาไทยก็จะมีที่มา ความหมาย และโครงสร้างที่แตกต่างกันออกไป บางชื่อก็ไม่สะท้อนความเป็นจีนอยู่เลย แต่บางชื่อก็สามารถสะท้อนเชื้อสายและวัฒนธรรมเงินของเจ้าของร้านได้เป็นอย่างดี

1) การวิเคราะห์รูปแบบการใช้ภาษาในชื่อร้านค้า

หากไม่ได้เดินเท้าเข้าไปสัมผัสสัมผัสแต่ละร้านค้า อาจจะไม่พบว่าหลายร้านค้ามีการปรับเปลี่ยนชื่อร้านค้าในหลายรูปแบบ อาทิ ภาษาไทยคู่ภาษาจีนหรือภาษาไทยอย่างเดียว ซึ่งชื่อร้านค้าภาษาไทยที่เกิดขึ้นนั้น มีความสัมพันธ์กับชื่อร้านค้าภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนมากน้อยแตกต่างกันไป จากการสำรวจโดยการสังเกตป้ายร้านค้าบนถนนเจริญรัฐพบว่ามีการใช้ภาษา 3 รูปแบบ ดังนี้

(1) การใช้ภาษาไทยเพียงอย่างเดียว

ชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนที่แต่เริ่มเดิมทีก็ตั้งโดยใช้ภาษาไทย ต่างก็ตั้งตามที่มาที่แตกต่างกัน ได้แก่ ชื่อมงคล ชื่อผู้ก่อตั้ง/คนสำคัญในครอบครัว ชื่อสินค้า และชื่อที่ผู้อื่นตั้งไว้ก่อนแล้ว จำนวน 14 ร้าน ชื่อร้านค้าชาวไทยเชื้อสายจีนที่ไม่ว่าจะเป็นป้ายชื่อหรือที่มาของชื่อร้านค้าไม่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมจีนเลย สะท้อนถึงการถูกกลืนทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม รวมถึงปัจจัยการค้าขาย การตลาด และการดำรงชีวิตที่ยึดโยงตามสังคมไทยท้องถิ่นค่อนข้างสูง แต่มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับภาษาและวัฒนธรรมน้อย

(2) การใช้ภาษาไทยแทนภาษาจีน

ชื่อร้านที่ใช้ภาษาไทยแทนภาษาจีน ใช้กลวิธีการแทนที่หรือการแปลหลายแบบ ได้แก่ การถอดเสียง การแปลความ การเพิ่มลดคำ เปลี่ยนใหม่/ตั้งใหม่ แทนการใช้ชื่อร้านภาษาจีน จำนวน 10 ร้าน ชื่อร้านค้าที่แต่เดิมเป็นภาษาจีนแต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว โดยชื่อภาษาจีนเดิมมีความเกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมจีนค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่มักใช้ชื่อภาษาจีนของผู้ก่อตั้งเป็นหลักตามด้วยคำมงคลหรือคำบอกลักษณะกิจการ ต่อมาในรุ่นลูกได้มีการเปลี่ยนชื่อร้าน ส่วนหนึ่งเนื่องจากทายาทที่สืบทอดกิจการไม่รู้ภาษาจีนแล้ว บางส่วนแปลความหมายตามชื่อภาษาจีนเดิม หรือเลือกใช้คำไทยอื่นๆที่เป็นคำมงคลหรือเกี่ยวข้องกับร้านค้าในทางอื่นๆ แทน เช่น เชียงไถ่(จิราภรณ์) ยิ้มศิลป์(เจริญรัตน์) 黄鑫源药房(เฉลิมโชคพามาซี) 余财龙(เจริญพาณิชย์) นับได้ว่ามีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับภาษาและวัฒนธรรมปานกลาง

(3) การใช้ภาษาไทยร่วมกับภาษาจีน

ชื่อร้านที่ใช้ภาษาไทยร่วมกับภาษาจีน ก็ใช้กลวิธีการแทนที่หรือการแปลหลายแบบเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น การถอดเสียง การแปลความ การเพิ่มลดคำ เปลี่ยนใหม่/ตั้งใหม่ โดยยังคงป้ายภาษาจีนไว้ ชื่อร้านค้าที่มีทั้งภาษาไทยและภาษาจีนที่สะท้อนภาษาและวัฒนธรรมจีนทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ ป้ายอักษรจีนคู่อักษรไทย ชื่อร้านภาษาไทยถอดเสียงมาจากภาษาจีน ชื่อร้านมีชื่อบุคคล สถานที่ หรือคำมงคลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีน นับได้ว่ามีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับภาษาและวัฒนธรรมมาก ร้านค้าที่สำรวจพบป้ายภาษาจีน ได้แก่ 明发、富黄酒店、汶兴发金行、杨泰记大金行、曾庆兴、学友、黄鑫源药房、立溶、全利、星南、余财龙 ร้านที่มีป้ายอักษรจีนติดไว้หน้าร้าน มีเพียง 6 ร้านเท่านั้น ส่วนร้านอื่นๆ ติดป้ายอักษรจีนไว้ภายในร้าน แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวให้เข้ากับตลาดท้องถิ่น แต่ก็ยังพยายามรักษาความเป็นจีนไว้

สังคมชาวไทยเชื้อสายจีนบนถนนเจริญรัฐนั้น ความเป็นมายาวนานกว่าร้อยปี แม้จำนวนป้ายร้านที่ใช้อักษรจีนมีไม่มากนัก แต่หลายร้านยังคงใช้ชื่อตระกูลหรือคำมงคลภาษาจีนที่เขียนด้วยตัวอักษรไทยเป็นชื่อและปรากฏอยู่บนป้ายร้านค้า ทำให้ผู้คนที่สัญจรผ่านถนนเส้นนี้รับรู้ได้ไม่ยากว่าถนนสายนี้มีร่องรอยวัฒนธรรมจีน

1.4.2 การวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อร้านค้า

ในการตั้งชื่อภาษาไทยนั้นถือว่าการตั้งตามที่มาต่างๆ ส่วนการตั้งชื่อภาษาไทยใหม่โดยมีชื่อภาษาจีนเดิมนั้น มักใช้กลวิธีการแปล โดยกลวิธีการแปลและการตั้งชื่อของชื่อร้านค้าบนถนนเจริญรัฐนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 แบบ ดังต่อไปนี้

1) ถอดเสียง คือการใช้เสียงและอักษรในภาษาไทยแทนเสียงของคำในภาษาจีน ซึ่งชื่อร้านค้าถนนเจริญรัฐ อ่านด้วยเสียงภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋ว ไทหล่า และแคะ ร้านค้าที่ใช้ภาษาไทยถอดเสียงภาษาจีนในชื่อร้าน จำนวน 11 ร้านค้า ภาษาจีน ถิ่นที่ถูกถอดเสียงด้วยอักษรภาษาไทย เช่น “张”เดียว(เงินไทหล่า) “红包”อ้งเปา(เงินแต้จิ๋ว) “立荣”หลิบหยู(เงินแคะ) “全利”ชวนหลี่(เงินไทหล่า) “娟姐”แจ้เกียง(เงินแต้จิ๋ว) “南星”นำแซง(เงินไทหล่า) “泰记”ไทยก็(เงินแต้จิ๋ว) “弟”ตี(เงินแต้จิ๋ว) “曾庆兴”จั้งเค่งเฮง(เงินแต้จิ๋ว)

2) แปลความ คือการแปลความหมายของชื่อภาษาจีนเป็นภาษาไทยให้ใกล้เคียงที่สุด ซึ่งร้านค้าที่ใช้กลวิธีวิธีการแปลความมีเพียง 2 ร้านค้า คือ 余财龙 (เจริญพาณิชย์) และ 明发 (ทรัพย์สมบูรณ์) แต่ก็มีการใช้วิธีการแปลความบูรณาการกับการแปลแบบอื่นๆ ด้วย

3) เพิ่มลดคำ คือกลวิธีวิธีการแปลแบบหนึ่งที่ทำให้ความแปลสละสลวยขึ้น โดยการลดคำในต้นฉบับภาษาจีน หรือเพิ่มคำภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของลูกค้าชาวไทยและให้ใจความสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งพบในชื่อร้านค้า 8 ร้านค้า โดยคำที่เพิ่มเข้ามามีหลายประเภท เช่น ชื่อสินค้า ชื่อบุคคล คำนำหน้าชื่อ ชื่อกิจการ เป็นต้น

4) ตั้งชื่อใหม่/เปลี่ยนโดยสิ้นเชิง คือการตั้งชื่อใหม่โดยไม่มีชื่อเดิมหรือไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิมเลย โดยตั้งขึ้นจากที่มาอย่างอื่น เช่น ชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจการ คำมงคล สถานที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ปรากฏพบร้านค้าที่ตั้งชื่อด้วยวิธีนี้ รวม 4 ร้านค้า

5) บูรณาการ คือการประยุกต์ใช้กลวิธีวิธีการแปลหลายแบบในการตั้งชื่อร้านค้า อาทิ การถอดเสียงและแปลความภาษาจีน การถอดเสียงและลดคำภาษาจีนแต่เพิ่มคำภาษาไทย โดยวิธีที่นิยมมากที่สุด คือ การถอดเสียงภาษาจีนและเพิ่มคำไทย ซึ่งพบใน 5 ร้านค้า จาก 8 ร้านค้าที่ใช้กลวิธีบูรณาการ

1.4.3 การวิเคราะห์โครงสร้างชื่อร้านค้า

เกณฑ์ในการแบ่งตามหลักภาษาศาสตร์ได้หลายแบบ อาทิ แบ่งตามการนับพยางค์ แบ่งตามจำนวน ส่วนประกอบ ดังเช่น เมฆ สอดส่องกฤษ (2555) ได้แบ่งโครงสร้างตามส่วนประกอบ และบทความนี้ได้ใช้หลักเกณฑ์การแบ่งตาม ส่วนประกอบ จากการตั้งชื่อสังเกตการตั้งชื่อร้านบนถนนเจริญรัตน์ ส่วนประกอบนำหน้าสามารถสะท้อนออกมาได้ชัดที่สุด ส่วนประกอบที่ปรากฏในชื่อร้านค้า ได้แก่ ชื่อ กิจการ สินค้า คำมงคล สถานที่ และอื่นๆ โดยให้คำนิยามไว้ ดังนี้

ชื่อ คือชื่อบุคคลโดยส่วนมากจะเกี่ยวข้องเป็นเจ้าของร้าน ผู้ก่อตั้ง หรือชื่อลูกหลาน สิ่งปรากฏในชื่อร้านค้า มากถึง 14 ชื่อ เกือบครึ่งของร้านค้าทั้งหมดที่สัมภาษณ์บนถนนเจริญรัฐ ในส่วนของชื่อเฉพาะนี้มักจะเป็นชื่อภาษาจีนถิ่นที่สืบเชื้อสายมา

กิจการ คือ คำนามบ่งบอกลักษณะกิจการ

สินค้า คือ คำบ่งบอกลักษณะของสินค้าและบริการที่ขายภายในร้าน

สถานที่ คือ ชื่อสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับร้านค้า เช่น ที่ตั้ง ที่มา เป็นต้น

คำมงคล คือ คำที่แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าของกิจการ

อื่นๆ คือ ส่วนประกอบอื่นที่มีในชื่อร้าน เช่น ตัวเลข ประโยค เป็นต้น

การแบ่งประเภทชื่อร้านค้าตามส่วนประกอบที่นำหน้า ประกอบกับ “ส่วนประกอบอื่น” คือส่วนประกอบชื่อร้านค้าข้างต้น ได้แก่ ชื่อ กิจการ สินค้า คำมงคล สถานที่ และอื่นๆ โดยประสมกันตามโครงสร้างเดียว โครงสร้างคู่ โครงสร้างสาม และ โครงสร้างสี่ ดังนี้

1) การนำหน้าด้วยชื่อ

คือ ชื่อร้านค้าที่นำหน้าด้วยชื่อหรือนามสกุลของบุคคล มีทั้งแบบโครงสร้างเดียวและโครงสร้างคู่ ดังนี้

โครงสร้างเดียว ชื่อ

โครงสร้างคู่ ชื่อ ± ส่วนประกอบอื่น (กิจการ/คำมงคล/สินค้า)

2) การนำหน้าด้วยคำมงคล

คือ ชื่อร้านที่นำหน้าด้วยคำมงคล มีทั้งแบบโครงสร้างเดียวและโครงสร้างคู่ ดังนี้

โครงสร้างเดียว คำมงคล

โครงสร้างคู่ คำมงคล ± ส่วนประกอบอื่น (กิจการ/ตัวเลข/สินค้า)

3) การนำหน้าด้วยสถานที่

คือ ชื่อร้านค้าที่นำหน้าด้วยชื่อสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับร้านค้า เช่น ที่ตั้ง ที่มา มีทั้งโครงสร้างเดียวและ

โครงสร้างคู่

โครงสร้างเดียว สถานที่

- โครงสร้างเดี่ยว คำมงคล \pm ส่วนประกอบอื่น (กิจการ/อื่นๆ)
 โครงสร้างสี่ สถานที่ \pm ส่วนประกอบอื่น1 \pm ส่วนประกอบอื่น2 \pm ส่วนประกอบอื่น3
 4) การนำหน้าด้วยอื่นๆ
 คือ ชื่อร้านค้าที่นำหน้าด้วยส่วนประกอบอื่น เช่น ตัวเลข ประโยค คำนามไม่เฉพาะ มีทั้งโครงสร้างเดี่ยว

และโครงสร้างคู่

- โครงสร้างเดี่ยว อื่นๆ (ประโยค)
 โครงสร้างคู่ อื่นๆ \pm ส่วนประกอบอื่น (สินค้า)
 5) การนำหน้าด้วยกิจการ
 คือ ชื่อร้านค้าที่นำหน้าด้วยคำบอกลักษณะกิจการ มีตั้งแต่โครงสร้างคู่-สาม-สี่ ไม่มีโครงสร้างเดี่ยว
 โครงสร้างคู่ กิจการ \pm ส่วนประกอบอื่น (คำมงคล)
 โครงสร้างสาม กิจการ \pm สินค้า \pm ส่วนประกอบอื่น (คำมงคล)
 โครงสร้างสี่ กิจการ \pm สินค้า \pm ส่วนประกอบอื่น1 \pm ส่วนประกอบอื่น2
 โครงสร้างของชื่อร้านค้าแบ่งประเภทตามส่วนนำพบว่า การนำหน้าด้วยชื่อนั้นมากที่สุด ตามด้วยกิจการ

คำมงคล สถานที่ และอื่นๆตามลำดับ หากแบ่งตามจำนวนส่วนประกอบจะพบว่า โครงสร้างแบบคู่มากที่สุด ตามด้วยโครงสร้างแบบเดี่ยว สี่ และสาม ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายจีนบนถนนเจริญธรรมนิยมตั้งชื่อร้านค้าด้วยชื่อ/นามสกุลของบุคคล และนิยมใช้โครงสร้างแบบคู่ โดยมีส่วนประกอบชื่อ และคำมงคลเป็นหลัก และในหมวดที่นำหน้าด้วยกิจการและใช้โครงสร้างสี่มากที่สุดคือกลุ่มธุรกิจค้าขายอัญมณี

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนชื่อร้านค้าแบ่งตามโครงสร้างและส่วนประกอบ

โครงสร้าง/ส่วนประกอบ	ชื่อ	คำมงคล	สถานที่	กิจการ	อื่นๆ	รวม
โครงสร้างเดี่ยว	5	1	1		2	9
โครงสร้างคู่	5	5	2	1	1	14
โครงสร้างสาม				3		3
โครงสร้างสี่			1	3		4
รวม	10	6	3	7	3	30

2. การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางภาษาและสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย

ตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมวิทยามหภาค (Macro-sociolinguistics) เน้นการศึกษาแนวคิดและการกระทำของคนในสังคมกับภาษา เอกลักษณะทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ภาษา จากข้อมูลในการทบทวนวรรณกรรม ลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์ วิเคราะห์คำสถิติร้อยละเชิงปริมาณ และวิเคราะห์ภาษาของป้ายชื่อร้านค้านั้น ทำให้เข้าใจเอกลักษณ์ทางภาษาและสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย ดังนี้

2.1 ร้อยปีแห่งประวัติศาสตร์การทำธุรกิจการค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนบนถนนเจริญธรรม

ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของชาวจีนในจังหวัดเลยนั้นเห็นได้ชัดจากถนนสายวัฒนธรรมในอำเภอเชียงคาน และจากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้พบร่องรอยร้านค้าเก่าแก่เพิ่มเติมในเขตอำเภอเมืองเลย คือ ร้านชวนหลี่ ที่ก่อตั้งมายาวนานกว่าร้อยปี เป็นรุ่นบุกเบิกของธุรกิจร้านค้าชาวจีนในย่านนี้และยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

2.2 บุกเบิกโดยชาวไทหล่า เสริมพลังโดยชาวแต้จิ๋ว

ชาวจีนเชื้อสายไทหล่าได้มีการก่อตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนที่อำเภอเชียงคาน เป็นอีกร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของชาวจีนไทหล่าที่เข้ามาบุกเบิกการค้าและทำธุรกิจในจังหวัดเลย บนถนนเจริญธรรมก็เช่นเดียวกัน ร้านค้าที่ก่อตั้งยุคแรกก็เป็นชาวจีนไทหล่า ตั้งแต่ พ.ศ.2463 อาทิ ชวนหลี่ ไทยอุดมพาณิชย์ เจริญรัตน์ นำแซการ่วน

ชาวจีนและก็ได้เริ่มเข้ามาทำการค้าบนถนนเจริญธรรมเช่นกันในปี พ.ศ. 2490 และชาวจีนแต้จิ๋วก็ได้เข้าก่อตั้งธุรกิจอื่นๆ ที่หลากหลายมากขึ้นกว่าเดิมและเพิ่มจำนวนขึ้นเป็นจำนวนมาก ระหว่างปี พ.ศ. 2503 – 2555 จนสามารถครองสัดส่วนร้านค้าบนถนนสายนี้มากที่สุด

2.3 มั่งคั่งร้านค้าทองและอัญมณี ปูพื้นฐานปัจจัยสี่ให้แก่การค้าเมืองเลย

ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ประกอบธุรกิจค้าทองนั้นเป็นเครือข่ายที่ยิ่งใหญ่ ขยายมาจนถึงเขตพื้นที่จังหวัดเลยตั้งแต่ พ.ศ. 2503 และรุ่งเรืองมากในช่วงปี พ.ศ.2543 - 2547 โดยตั้งร้านค้าบนถนนเจริญรัฐมากที่สุด เรียงติดต่อกันเป็นแนวจึงสะท้อนให้เห็นถึงชุมชนจีนชัดเจน และเป็นประเภทธุรกิจที่มากที่สุดบนถนนเจริญรัฐ ปัจจัยสี่ของมนุษย์ก็เป็นหลักการทำธุรกิจการค้าที่สำคัญของชาวจีน ไม่ว่าจะเป็น อาหารจากร้านเจ้เกียงและชวนหลี เครื่องนุ่งห่มจากร้านสุดาอาภรณ์และน้ำแช ยารักษาโรคจากร้านเฉลิมโชคพามาซี และอุปกรณ์ในการทำการเกษตรจากร้านรุ่งเรืองโภคภัณฑ์และหลิวหยูอันเป็นอาชีพหลักของชาวไทย

2.4 ยึดมั่นความเป็นจีน ผสานรวมความเป็นไทย

จากการวิเคราะห์การตั้งชื่อร้านค้า พบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนแต่เดิมใช้ภาษาจีนในการตั้งชื่อร้านค้าเป็นหลัก แล้วค่อยๆ เปลี่ยนชื่อร้านเป็นภาษาที่ลูกค้าชาวไทยเข้าใจและจดจำได้ง่ายกว่า สังเกตได้จากกลวิธีการตั้งชื่อที่มีชื่อใหม่เป็นภาษาไทยล้วน เพียง 4 ร้านเท่านั้น ชื่อร้านค้าส่วนใหญ่ใช้กลวิธีการถอดเสียง แปลความ เพิ่มลดคำจากชื่อจีนหรือคำจีนแต่เดิม อาทิ ห้างทองจิ้งเค่งเฮง เจ้เกียง ทรัพย์สมบูรณ์ (เดิม 明发)

2.5 เชิดชูบรรพบุรุษและวงศ์ตระกูล ส่งเสริมธุรกิจด้วยความเชื่อดั้งเดิม

บุคคลก่อตั้งร้านค้า บรรพบุรุษ และวงศ์ตระกูลต่างมีความสำคัญต่อชาวจีนทั้งสิ้น ด้วยความยึดมั่นในตระกูลและความกตัญญูของชาวจีน ประกอบกับความเชื่อดั้งเดิมในการเลือกใช้คำมงคลของชาวจีนมาตั้งชื่อร้านค้า ส่วนประกอบของชื่อร้านค้าประเภท “ชื่อคน” จึงปรากฏบนชื่อร้านมากถึง 14 ร้าน โดยจะเน้นโครงสร้างคู่ของ “ชื่อและคำมงคล” เช่น ชวนหลี (ชวนคือชื่อคน และหลีหมายถึงราบรื่นในภาษาจีน) 余财龙 (余 คือแซ่ของอากง 财 หมายถึงทรัพย์ 龙 หมายถึงมังกร โดยรวมสื่อถึงตระกูลที่อุดมเจริญด้วยทรัพย์)

อภิปรายผล

การศึกษานี้มุ่งเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ของภาษาและวัฒนธรรมเพื่อค้นพบอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีน โดยดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ประวัติความเป็นมาของร้านค้า ประกอบกับการวิเคราะห์ภาษาของชื่อร้านค้า

ผลการศึกษาสนับสนุนแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมวิทยา รูปแบบของภาษาได้รับอิทธิพลจากตัวแปรทางสังคมก่อให้เกิดรูปแบบภาษา แบบผสมแก้ขัด (Pidgin) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางภาษาเกิดขึ้นอย่างช้าๆ และต่อเนื่อง เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติและยุคสมัย มีการสื่อสารกับคนต่างชาติ ต่างภาษา ย่อมส่งอิทธิพลต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จนเกิดภาษารูปแบบใหม่ ดังเช่นรูปแบบการตั้งชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนบนถนนเจริญรัฐ ที่มีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการผสมผสานของภาษาในระดับเสียง คำ และโครงสร้าง

ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ วิยะดา จงบรรจบ (2533) ภคินี แสงสว่าง (2545) เมฆม สอดส่องภุช (2555) สุวรรณ ตั้งที่ชะรักษ (2557) และสุภัทรา โยธินศิริกุล (2561) ซึ่งต่างก็เกิดรูปแบบการตั้งชื่อที่หลากหลาย และพบความหมายของชื่อร้านค้าที่แสดงถึงความเชื่อ แนวคิด ศิริมงคล ความมั่งคั่ง และความกตัญญูเช่นเดียวกัน

การศึกษานี้ได้สร้างคุณูปการต่อองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนเฉพาะพื้นที่จังหวัดเลยอย่างที่ไม่เหมือนกับงานเรื่องอื่นๆ ในด้านขอบเขตพื้นที่กรณีศึกษาที่ยังไม่มีผู้วิจัยท่านใดเล็งเห็นหรือให้ความสำคัญนัก ซึ่งอาจนำมาซึ่งการสูญหายทางวัฒนธรรมเงินในจังหวัดเลย โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากชุมชนจีนบนถนนเพียงสายเดียว หากมีการขยายพื้นที่ไปยังชุมชนชาวจีนที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่หรือถนนสายอื่นๆ เพิ่มเติม และมีการเก็บข้อมูลต่อเนื่องเป็นประจำ จะช่วยให้ผลการศึกษาคัดเจนและเห็นแนวโน้มพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงของภาษาและวัฒนธรรมเงินในจังหวัดเลยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากข้อค้นพบของการศึกษานี้นอกจากสร้างองค์ความรู้ใหม่ ยังกระตุ้นให้บุคคลในวงการต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลายของสังคม โดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลย องค์กร สมาคม หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ แลกเปลี่ยน ภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนให้คงอยู่เอาไว้ได้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนบนถนนเจริญรัฐ ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลยในครั้งนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของการรวบรวมข้อมูลและสถิติของภาษา สังคม ธุรกิจและวัฒนธรรมของชุมชนจีนในจังหวัดเลย ซึ่งหากสร้างฐานข้อมูลจากการศึกษาเหล่านี้ได้จะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจสังคมชาวจีนในจังหวัดเลยได้มากขึ้น สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างคนจีนเชื้อสายต่างๆ และคนไทยเลย เกินความร่วมมือและสร้างสรรค์ศูนย์เรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมเงินในจังหวัดเลยไว้ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการสำรวจครั้งต่อไป

ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเลยที่ประกอบธุรกิจการค้า นอกจากในถนนสายหลักดังเช่น ถนนเจริญรัฐแล้ว ยังมีถนนสายอื่นหรือพื้นที่อื่นๆ ที่มีการกระจุกตัวของธุรกิจอยู่ อาทิ ถนนร่วมใจ อำเภอเมืองเลย ถนนชายโขง อำเภอเชียงคาน ถนนภูมิวิถี อำเภอวังสะพุง ที่ควรค่าแก่การขยายผลการศึกษาต่อไป

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงชื่อร้านค้ายังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยทางภาษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ หรือสังคมที่เปลี่ยนไป หากมีการสำรวจชื่อร้านค้าอย่างต่อเนื่องหรือเป็นประจำทุกปีหรือสปีปี อาจจะสามารถนำสถิติหรือข้อมูลนั้น มาวิเคราะห์ถึงสาเหตุปัจจัยของการเปลี่ยนแปลง รวมถึงแนวโน้มของการมีอยู่และสูญสิ้นของภาษาและวัฒนธรรมจีนในจังหวัดเลยก็เป็นได้

เอกสารอ้างอิง

- ธัญพร ประชุม. (2551). **บทบาทของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย; เลย.
- พระอุดมธีรคุณและบัณฑิตกา จารุมา. (2563). ภาษาและวัฒนธรรม: ความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2: (53 – 63).
- ภคินี แสงสว่าง. (2545). **การศึกษาชื่อร้านค้าธุรกิจของคนไทยเชื้อสายจีนตามแนวภาษาศาสตร์: กรณีศึกษาเขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ (ภาษาศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2555). การสำรวจและศึกษาวิเคราะห์ชื่อร้านค้าภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2: (60 – 89).
- วิยะดา จงบรรจบ. (2533). **การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อธุรกิจการค้า**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภัทรา โยธินศิริกุล. (2561). **การศึกษาชื่อร้านค้าทองคำภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร**. **วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2: (202 - 230).
- สุวรรณดา ตั้งที่ชะรักษ์. (2557). การศึกษาเปรียบเทียบความหมายของชื่อร้านค้าที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับ สิริมงคลของคนไทยและคนจีน. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ**. ปีที่ 15 ฉบับที่ 2: (45 - 57).
- Ning Jingsi. (4 พฤษภาคม 2561). ลักษณะการใช้ภาษาของชื่อร้านค้าย่านเยาวราช. **การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต**. (479-488).